16+

Лім

Літаратура і мастацтва

Газета творчай інтэлігенцыі Беларусі

№ 45 (5202) 11 лістапада 2022 г.

ISSN 0024-4686

Блізкі сучасніку Колас стар. 5

Узвысіць чалавечую годнасць стар. 12

«Харошкі» на хвалі з Купалам стар. 13

Палітра лістапада

Фота БелТА.

Падчас адкрыцця фестывалю.

Апошнім часам у стужцы беларускіх кінанавін запанавала зацішша: цікавых вестак з кожным месяцам меншае. А ўсё ж апладысменты гучаць! На кароткі час Беларусь стала ні многа, ні мала цэнтрам кінамастацтва: гэтымі днямі на экранах нашай краіны — фестывальныя хіты з усяго свету. Амаль паўтары тысячы заявак з 89 краін, каля сотні кінафільмаў у больш чым 30 гарадах і безліч розных мерапрыемстваў... Маршам па кінатэатрах сталіцы і ўсёй рэспублікі прайшоўся XXVIII Мінскі міжнародны кінафестываль «Лістапад»!

Пачаўшыся з урачыстай цырымоніі адкрыцця і сімвалічнага абраду разбівання талеркі ў мінулую пятніцу, сёння «Лістапад» падводзіць свае вынікі. У 18.00 у сталічным кінатэатры «Масква» — цырымонія закрыцця фестывалю, падчас якой будуць вызначаны фаварыты журы ў чатырох конкурсных праграмах, лаўрэаты спецыяльных узнагарод кінаспаборніцтва, а таксама ўладальнікі прызоў сімпатый гледачоў. Зрэшты, прамежкавыя вынікі падведзены ўжо. Так, яшчэ ў панядзелак завяршыўся конкурс фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі «Лістападзік».

Працяг тэмы на стар. 4 ▸

«Пакажы мне жыццё...»

Існуе меркаванне, што інтэрнэт, тэлебачанне канчаткова адвярнулі моладзь ад чытання мастацкай літаратуры. Што ж, у пэўным сэнсе такі момант, на жаль, ёсць, але маюць месца і іншыя прыклады. А менавіта маладыя людзі, якія не толькі чытаюць прозу, паэзію, але спрабуюць і самі ствараць мастацкія творы. І адным з месцаў, дзе збіраюцца такія дзяўчаты і хлопцы, стаў літаратурны клуб «Катарсіс» Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта. Створаны ў 1999 годзе, ён працягвае па сённяшні дзень збіраць пад сваім дахам таленавітую моладзь, дапамагае навучыцца правільна і якасна пісаць вершаваныя, празаічныя і драматургічныя творы. За гэты час выдадзены чатыры калектыўныя літаратурныя зборнікі, будучыя дактары друкаваліся ў газетах «Эскулап», «Гродзенская праўда», «Вячэрні Гродна», часопісе «Маладосць». Пастаянна ўдзельнічаюць у розных літаратурных конкурсах, і досыць паспяхова. А ў апошнім Рэспубліканскім літаратурным конкурсе «Аўтограф-20» атрымалі ажно 12 дыпломаў пераможцаў і прызёраў, што стала своеасаблівым рэкордам сярод ВНУ краіны. Студэнты прымалі ўдзел у Дні беларускага пісьменства ў Слоніме, V кніжным фестывалі «Гарадзенскі літфэст», часта выступаюць перад універсітэцкімі і школьнымі аўдыторыямі. На працягу 10 гадоў праводзіцца адкрыты літаратурны конкурс клуба «Катарсіс», у якім ахвотна прымаюць удзел аўтары з усіх куткоў Беларусі, а таксама Расіі, Польшчы, Германіі. І зараз мы хацелі б прадставіць вершы некаторых нашых аўтараў.

Віктар ВАРАНЕЦ,
кіраўнік літаратурнага клуба «Катарсіс»

Арцём ПОЛУДЗЕНЬ

Буслы

З хваляваннем, з пяшчотаю мілаю
(Пачуццё як сваё перадаць?)
Назіраю штогод я, як з выраю
Зноў буслы на радзіму ляцяць.

Вось ляцяць над знаёмай мясцінаю,
Над палеткамі водзяць кругі.
Зноў спатканне з любімай Радзімаю,
Сустракае іх край дарагі.

Тут заўжды і паветра духмянае,
І бярозавы гай, і лугі,
Так знаёмае ўсё і жаданае,
Тут няшчасцяў няма і тугі.

Клёкат птушак мне песняю шчыраю,
З ім не страшны любы перартрус,
Калі бусел вяртаецца з выраю,
На святую зямлю — Беларусь!

Дзіяна ТРАЦЦЯК

Пакажы мне жыццё

Пакажы мне жыццё дасканалае,
Што чакаем, нібы дару Божага.
Што ні разу нікім не зламанае,
Не парушана сілай варожаю.

Пакажы мне жыццё, таго вартае,
Каб пражыць яго і не саромецца
Ні прад продкамі, ні прад нашчадкамі
За ўсё тое, што намі тут робіцца.

Пакажы мне жыццё больш сапраўднае,
Чым гайсанне між працай і хатаю.
Тэлевізарам не змарнаванае,
Не разбітае бутэлькай праклятаю.

Ды не зваліцца з неба, як марыце,
Ні багацце, ні шчасце, ні рацыя.
Бо жыццё — што вы самі ствараеце
Сэрцам, розумам, плённаю працаю!

Юлія ШАЎКОВІЧ

* * *

Ты глядзіш у люстэрка з прыкрасцю.
Засталося ці што там ад годнасці?
За вачэй халоднай блакітнасцю,
за чужою нахабнай ісготнасцю,

за той моваи, што з вуснаў зрываецца,
што таксама не наша, пазычана.
Наша з болем душы адгукаецца,
бо забыта амаль, абязлічана.

Тое дзе, за што продкі змагаліся?
І чаму мы ў пекла так гонімся?
Хто мы, дзе мы, і што з намі сталася?
Ці абудзімся мы, ці апомнімся?

Дзе яна, дзе душа беларуская? —
Льецца ў сэрца мне матчынай песняю.
Б'ецца ў грудзі спалоханай птушкаю.
Знічкай белай лунае над безданню.

З абраза вочы сочаць у покуці.
А патэльня абудзіцца шкваркаю.
Смех гучыць у маланкавым грукаце.
Нашы беды сплывуць лёгкай хмаркаю.

Паглядзім у люстэрка з надзеяю.
І без зайздрасці, і без прыкрасці.
Беларусы заўжды жылі з вераю,
З добрым сэрцам, душэўнаю літасцю.

Караліна МАКАВЕЦКАЯ

* * *

Зямлёй і людзьмі рухае дух змагання.
У. Караткевіч
«Каласы пад сярпом тваім»

Стрэлы гучаць, як раскаты грымотаў.
Жудасны кліч:
«Касінеры, наперад!»
У кашулях, пашарпаных ботах
Выйшлі біцца за праўду і веру.

Зброя сялянская, у страўніках пуста.
Гэта не армія, а самагубства.
Толькі малітва зрываецца з вуснаў.
Смерці баяцца? Сапраўднае глупства.

Так збажына не кладзецца ад граду,
Як на пабоішчы падаюць людзі:
Так дакрануцца хацелі да праўды —
Ды на зямлю,
на халодныя грудзі…

І разбіваюцца горкія лёсы —
Слава героям як мужнасці сімвал!
Плачуць над імі спрадвечныя сосны,
Бой — не гульня,
а харугва — не вымпел.

Толькі малітва кранаецца вуснаў.
Зброя сялянская, ў страўніках пуста.
Смерці баяцца —
сапраўднае глупства.
Подзвіг народа, не самагубства…

Лізавета БАЗЫЛЬЧЫК

Зямля бацькоў

Люблю зямлю сваіх бацькоў,
Яе дубровы і лясы.
З паважнай веліччу зуброў
І сцежкай, мокрай ад расы.

Люблю гаючы смак крыніц,
Магутнасць волатаў-дубоў.
І павуцінку, што ляціць,
І водар восеньскіх грыбоў.

Жывуць тут людзі ў дабрыні,
Шырокай, шчыраю душой,
Зямлі адданыя сыны
Маёй Радзімы дарагой!

Алена ЛОЎЧАЯ

Меркаванне

З узростам прыходзяць веды,
А з вопытам — веды душы.
Жыццё ж — не кавалак крэйды —
Сціраў і зноўку пішы.

Малыя прагнуць узросту,
Хутчэй каб беглі гады.
Здаецца, дарослым быць проста,
Праблемна быць маладым…

Ва ўсіх ёсць толькі здагадкі,
Не ведаем, што далей.
Калі ж нас стварылі такімі,
Давайце туліцца бліжэй!

Хутчэй расчыняйце дзверы,
Склікайце ў хату гасцей,
Паболей любові і веры —
Дарыце для добрых людзей!

Таццяна КРУПІЦА

Беларусь

Раніцай пахне у полі травою,
Нёман лагодную песню пяе.
Сонца ўстае над радзімай зямлёю
І асвятляе пяшчотна яе.
Дзесьці зязюля кукуе ў лесе,
Бусел над вёскай лунае маёй.
Вецер-гарэза шуміць на Палессі,
Белыя чайкі ляцяць над Дзвіной.
О Беларусь, дарагая Радзіма,
Край незабыўны, табой ганаруся.
У сэрцы маім ты каханне адзінае,
Слаўная, мілая Белая Русь!

Марыя САЛОМКА

Жнівеньскі вечар

Пахне чаборам жнівеньскі вечар,
Дзесьці камарыкаў чуецца звон.
Я так лящела на нашу сустрэчу…
Ты прыцягнуў свой любімы айфон.
Нам паблукаць бы з табой
па сцяжынах,
Каб захапіла каханне ў палон.
Сядзь жа бліжэй ты да любай
дзяўчыны…
Не, ён гартае любімы айфон.
Вечар той ў памяці не, не сатрэцца:
Ён для мяне як апошні патрон.
Хай гэты дурань адзін застаецца
І пацалуе любімы айфон…

Тамара ТАЛКАЧОВА

* * *

Буяюць ля хаты вяргіні,
Махрацца вясёлкаю астры,
Павоі ўзняліся ў вышыні,
Нібыта ў палацах пілястры.

Ды гэтая пышная квецень —
Штрышок развітальны прыроды
Ці мо напамінак аб леце?
Пусцеюць сады і гароды...

І птушкі сабраліся ў вырай,
І лісцейка з дрэў ападае.
І восень,
з усмешкаю шчырай,
Апошнім цяплом нас вітае.

* * *

Восень кружыць і кружыць
Залатою лістотай
Пад акорды няўсцешнай
Жураўлінай тугі.

Ахінаючы сэрца
Няўсцешнай самотай,
Запаўняе пяшчотай
Душы берагі.

І пякучая горыч
Пары развітальнай,
І гаючая слодыч
Загадкавых дзён

Разліваецца морам
І гукаў, і фарбаў —
І гучыць над зямлёю
Яе перазвон.

Павел КАРАЛЁЎ

* * *

І ўсё ж Яму не ўсё адно...
Не абыякавыя лёсы,
І знак дае, ды бярэжэ,
І выратоўвае праз слёзы.
Здаецца, знікне зніч надзей,
Падасца марным бессэнсоўнасць...
А хтосьці грукае мацней
І сведчыць блізкае — бясконцасць...

* * *

Нехта смажыць
на патэльні азёр
Ранкам летнім
У тумане бялюткім...
Край чароўны!
Ты пакажаш паўнютка
Зоры зноў, што народзяць
Любоў...

* * *

Не свету гэтага
трымаецца,
А з далечы...
Свой шлях ісці,
Як сведка той Сустрэчы.